

«Психология личности в трудах отечественных психологов». СПб.: Питер, 2000. 406с.

***Примак Анастасія Анатоліївна,**
студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

***Науковий керівник:**
Хом'як Ольга Анатоліївна,
к. пед. наук, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОГО ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Сучасний стан речей в нинішньому суспільстві, розвитку культури, після карантинному та воєнному часі потребує значних зусиль для розвитку моральних цінностей, високого рівня свідомості, гнучкості, почуття такту та справедливості до оточуючих. Саме ці чинники є основними у формуванні толерантного соціуму, виходячи з цього можна стверджувати, що формування толерантного суспільства і є пріоритетним завданням сучасного педагога.

Провідне місце толерантності в системі ціннісно-цільових пріоритетів освіти актуалізували в наукових працях О. Асмолов, І. Бех, Б. Гершунський, О. Грива, І. Пчелінцева, В. Шалін. Різні аспекти формування толерантної особистості школярів і студентів у закладах освіти розглянуті в дисертаційних дослідженнях О. Карякіної, Л. Колобової, М. Перепеліциної, Т. Поштарєвої, Ю. Годорцевої. Проблеми формування міжособистісних і толерантних взаємин знайшли відображення в наукових працях Б. Ананьєва, Т. Веретенко, А. Лазурського, А. Мудрика, В. М'ясищева, С. Рубінштейна, В. Свідерського, В. Соловйова, Л. Філяніної та ін.

Проблема толерантності полягає в тому, що це простий термін, який не має чітких критеріїв допустимого, кожна людина особисто для себе визначає ці рамки. Таким чином толерантність досить умовна субстанція. Виходячи з вище сказаного варто розуміти, що найбільший недолік концепції толерантності є той факт, що норми встановлює кожен для себе. Так, як останнім часом цей термін набуває популярності, варто визначити хто така «толерантна людина»? [1]. Стародавні філософи застерігали: «Трьох речей потрібно уникати (у житті): ненависті, заздрощів та презирства». З огляду на це висловлювання визначимо смислове навантаження поняття «толерантність».

Слово «толерантність» походить від латинського *tolerans*, яке має значення «зносити, витримувати, терпіти, виявляти стійкість, витривалість». Майже у

всіх країнах світу, попри їхні відмінності у політичних, культурних традиціях, існує однаковий переклад і тлумачення поняття «толерантність» є своєрідним синонімом «терпимості» [1, с. 6].

Отож толерантність – це термін який означає процес терпимості до відмінностей між різними аспектами людської культури. Простими словами це концепція прояву поваги до іншої раси, релігії, статі, думки чи ідеології. Також суть толерантності – об'єктивне ставлення до тих, чий спосіб життя відрізняється від вашого.

Висвітлено проблеми міжособистісних і толерантних взаємин, питання формування толерантності школярів освітніх закладів у наукових працях : Г. Ковальчук, Т. Потапчук, М. Клепар, В. Ляпунова, О. Волошина, Г. Коберник, А. Ситченко, Н. Соболь та інших.

Проаналізувавши різні підходи до визначення поняття «толерантність», ми з'ясували, що єдиного підходу в науковців до визначення поняття «педагогічна толерантність» не існує [2]. П. Нікольсон розглядає толерантність як духовне взаємопроникнення людей, що означає співпереживання труднощам і радощам життя іншої людини, емоційну співучасть у його житті. На думку Б. Гершунського, кожна людина є не тільки активним споживачем духовних та матеріальних цінностей, але і своєю життєдіяльністю вносить посильний внесок у духовний досвід народу своєї країни і всього світу в цілому [2, с. 3].

Проте, сама суть терпимості та взаємоповаги, це єдиний вихід для розвитку людської раси в умовах настільки великих відмінностей між представниками різних культур. І якщо вже ми усвідомили, саме з цим потрібно вести роботу. Як показує практика, розуміння в ставленні до оточуючих людей і світу в цілому напряду залежить від розумового розвитку. Таким чином для досягнення толерантного ставлення у соціумі варто зосередитися саме на освіті. Якісна освіта у концепції НУШ забезпечується в певній мірі завдяки розвитку інклюзії.

Інклюзивне навчання – система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахуванні багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників. Головне завдання інклюзії – жодна дитина не має бути виключена з освітніх, культурних, соціальних процесів та відчувати себе іншою.

У статті О. Мартинчук представлено зарубіжні наукові розвідки щодо концептуалізації інклюзивної педагогіки / педагогіки інклюзивної освіти як педагогічного підходу до навчання усіх дітей у загальноосвітньому просторі. Окреслено суть інклюзивних педагогів, які складають теоретичне підґрунтя інклюзивної педагогіки як науки: універсальний дизайн в освіті, диференційоване викладання; інклюзивний педагогічний підхід «Рамки дій»; визначено чинник, що сприяв концептуалізації інклюзивної педагогіки – потреба педагогів, які впроваджують інклюзивне навчання, у науково-методичній літературі, яка б враховувала їхнє професійне сприймання підходів до реалізації інклюзивної політики у класі. Зроблено висновок про те, що інклюзивна педагогіка / педагогіка інклюзивної освіти знаходиться на етапі свого активного розвитку, у зарубіжній та вітчизняній науковій літературі

накопичено достатню кількість досліджень, що уможливають визнання інклюзивної педагогіки як визначальної детермінанти, наукового чинника формування компетентностей педагогів у галузі інклюзивної освіти.

Серед основних завдань, що стоять перед Новою українською школою є виховання свідомого громадянина, який вміє ухвалювати відповідальні рішення та дотримується прав людини, а отже і толерантно відноситься до осіб з освітніми потребами.

Виховання толерантності повинне починатися з дошкільного та молодшого шкільного віку. На мою думку, можна виділити декілька складових виховання толерантного суспільства до осіб з особливими освітніми потребами: виховання дорослих та виховання дітей.

Виховання дорослих включає виховання педагогів та виховання батьків, інших учасників освітнього процесу, адже саме вони зразок для наслідування. Виховання дітей включає: виховання старшокласників, виховання учнів, класу де навчається дитина з особливими освітніми потребами, виховання інших учнів закладу освіти, припинення негативних реакцій одних дітей відносно інших. Лише спільними зусиллями педагогів та батьків можна виховати толерантне інклюзивне середовище Нової української школи. Велика відповідальність у вихованні толерантного середовища покладена на педагога.

Педагог (від грец. παιδαγωγ – вихователь, вихователька) – особа, що займається викладацькою чи виховною роботою і має необхідну підготовку в цій царині; науковець, що займається теоретичними проблемами педагогіки. Зміст педагогічної професії – у вихованні молодого покоління. Професія вчителя така ж давня, як і історія культурного людства. Разом з тим, педагогіка як наука зародилася в V столітті до нашої ери в Стародавній Греції.

Висловлюючись точно, вчитель – це людина, яка навчає учнів, передає їм знання і навички з певного предмету. В умовах Концепції Нової української школи розширюються функції та можливості вчителя, з'являються нові соціально-професійні ролі педагога в освітньому процесі. Сучасний вчитель – це агент змін, тьютор, фасилітатор, модератор, коуч, ментор. Отже, у своїй діяльності вчителю потрібно переосмислити власну позицію в освітньому процесі, оновити професійне мислення, зосередити свою увагу на самоосвіті, систематичному аналізі власної педагогічної діяльності, відстеженні результативності своєї роботи через систему моніторингу. Новий учитель має навчити дітей активності, навикам співпраці в команді, коли учні можуть доповнювати один одного, стимулювати до саморозвитку та самовдосконалення. Коли всі учні є складовою одного цілісного організму – класу.

І, наостанок, зазначимо: формування толерантності кожен повинен починати з себе. У формуванні толерантного інклюзивного середовища в НУШ важливості набуває розвиток вміння розуміти почуття і стан інших людей, здатність співпереживати і співчувати, вміння спілкуватися з однолітками. Прищеплюючи дітям уміння міжособистісного спілкування, необхідно одночасно вдосконалювати ці ж уміння педагогам і батькам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Матієнко О. С. Толерантність: введення в проблему. Вінниця: ВДАУ, 2006 с. 6-7
2. Нікольсон П. Толерантність як моральний ідеал. «Вісник» УрМІОН. 2002. №1. С. 5-9.

*Сухолейстер Марія Юріївна,
студентка I курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

*Науковий керівник:
Хом'як Ольга Анатоліївна,
к. пед. наук, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ І МЕТОДІВ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

У Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті пріоритетним напрямком у розвитку освіти є підготовка освічених людей, кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння і впровадження сучасних технологій [1].

Прагнення постійно оптимізувати навчально-виховний процес зумовило появу нових і вдосконалення кращих педагогічних технологій, що використовувалися до цього часу. Подальший їх розвиток пов'язаний із орієнтацією на реалізацію сучасних концепцій освіти і виховання.

У сучасній школі весь освітній процес спрямований на формування особистості, розкриття потенційних можливостей та здібностей усіх учнів не виняток і учні з особливими освітніми потребами, яких раніше, до реформи Нової Української школи, відділяли від загального. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), лише 20 % новонароджених дітей вважається здоровими, інші або страждають порушенням психофізичного розвитку, або знаходяться в стані між здоров'ям і хворобою. Відповідно до Закону України «Про освіту» забезпечено право на освіту кожній дитині, незалежно від стану здоров'я, наявності фізичного чи інтелектуального порушення, право на одержання освіти [5].

Проблему залучення дітей з особливими потребами до навчання в закладах загальної середньої освіти, їх реабілітації та соціалізації до суспільних норм досліджували вітчизняні науковці, зокрема В. Бондар, А. Колупаєва,